

ارزشهای اخلاقی

درمکتب پنجمین امام شیعه

ناصر باقری بیدهندی

غیبت

قال الباقر(ع):

۱ - مَنْ اغْتَابَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ فَنَصْرَهُ وَأَعَانَهُ نَصْرَهُ اللَّهُ وَأَعَانَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَنْ اغْتَابَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ [وَلَمْ يُعِينْهُ] وَلَمْ يَنْدَفِعْ عَنْهُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى نَصْرَتِهِ وَعَوْنِهِ حَقَّرَهُ اللَّهُ [تَخَفَّضَهُ اللَّهُ خَلًا، خَوَّفَهُ اللَّهُ خَلًا] فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

ثواب الاعمال و عقاب الاعمال / ۱۳۳، بحارج ۲۵۵/۷۲، وسائل ج ۶۰۶/۸ [با اختلاف مختصراً، المؤمن / ۷۲، مستدرک ۱۰۸/۲ ح ۲ (قسمت آخر حدیث)، جامع السعادات، ۲۹۹/۲، ربيع الابرار / ۷۶۷، میزان الحکمة ج ۷ ص ۳۵۳، کشف الريبه في احكام الغيبة / ۲۵.

۲ - مِنَ الْغَيْبَةِ أَنْ تَقُولَ فِي أَخِيكَ مَا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَأَمَّا الْأَمْرُ الظَّاهِرُ مِنْهُ مِثْلَ الْحِدَّةِ وَالْعَجَلَةِ، فَلَا بَأْسَ أَنْ تَقُولَهُ، وَأَنَّ الْبُهْتَانَ أَنْ تَقُولَ فِي أَخِيكَ

۱ - امام باقر(ع): کسی که نزد او از برادر مؤمنش غیبتی شود ولی او دفاع نموده و یاریش رساند خداوند او را در دنیا و آخرت یاری نماید. و کسی که در موقع غیبت از برادرش، او را نصرت ننموده و از او دفاع نکند با اینکه قدرت بر آن را داشته باشد، خداوند او را در دنیا و آخرت حقیر و ناچیز می گرداند.

ما لیسَ فیہ.

تحف العقول/ ۲۱۹، بحارج ۱۷۸/۷۵ (وکلینی ره در کافی ج ۲/ ۳۵۸ و صدوق قده در معانی الاخبار از امام صادق(ع) نقل کرده اند).

۳- قال(ع) قال رسول الله(ص): سباب المؤمن فسوق، وقِتالُه کُفْرٌ، وَ اکلُ لحمه مَعْصِیَةٌ [الله جل] وَ حُرْمَةُ مالِه کَحُرْمَةِ دَمِه.

مجموعه ورام ج ۲/ ۲۰۹، سفینه البحار، ج ۱/ ۴۱، اصول کافی - باب السباب ج ۲/ ۳۶۰، بحارج ۲۵۵/۷۲، وسائل ج ۸/ ۵۹۹ و ۶۱۰، مشکاة الانوار/ ۱۰۰، عقاب الاعمال، با حذف «وحرمة ماله کحرمة دمه».

۴- قال(ع) وَ جَدْنَا فی کِتَابِ عَلِی(ع) أَنَّ رَسُولَ اللّهِ(ص) قَالَ عَلِی الْمُنْبَرِ: وَاللّهِ الَّذِی لَا اِلهَ اِلاّ هُوَ مَا اُعْطِیَ مُؤْمِنٌ [قَطَّ خ ل] خَیْرَ الدُّنْیَا وَالْآخِرَةِ اِلاّ بِحُسْنِ ظَنِّهِ بِاللّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالْکَفَّ عَنِ اِغْتِیَابِ الْمُؤْمِنِیْنَ، وَاللّهِ الَّذِی لَا اِلهَ اِلاّ هُوَ یُعَذِّبُ اللّهِ عَزَّ وَجَلَّ مُؤْمِنًا بِعَذَابٍ بَعْدَ التَّوْبَةِ وَالِاسْتِغْفَارِ لَهٗ اِلاّ بِسُوءِ ظَنِّهِ بِاللّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ اِغْتِیَابِ بِهٖ لِلْمُؤْمِنِیْنَ.

بحارج ۷۲/ ۲۶۰ به نقل از الاختصاص/ ۲۲۷، سفینه البحار ج ۲/ ۳۳۷، جامع الاخبار/ ۱۲۶

۲- غیبت شمرده می شود، اینکه در باره برادرت، مطالبی را که خداوند آنها را پوشیده و مستور کرده است اظهار داری، اما گفتن آنچه که از او آشکار باشد مانند تنیدی و شتاب کردن (عجول بودن) عیبی ندارد، و بهتان این است که عیبی که در برادرت نیست، به او نسبت دهی.

۳- بدگوئی از مؤمن دلیل برفسق گوینده، و مبارزه کردن با او، علامت کافر بودن مبارزه کننده و خوردن گوشت او (غیبت اش)، معصیت و نافرمانی خدا محسوب می شود، و احترام گذاردن به مال او برابر با محترم شمردن خون او است.

۴- امام(ع) فرمود: در کتاب علی(ع) یافتیم که رسول خدا(ص) روی منبر فرمود: سوگند به خداوندی که جز او خدائی نیست: هرگز به

۵ - قال (ع) قال رسول الله (ص): ... وَالْمُؤْمِنُ حَرَامٌ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يَظْلِمَهُ أَوْ يَخْذِلَهُ أَوْ يَغْتَابَهُ أَوْ يَدْفَعَهُ دَفْعَةً.

اصول کافی، ج ۲ - باب المؤمن وعلاماته و صفاته - ۲۳۵/، وسائل

الشيعة ج ۸ - كتاب الحج، ابواب احكام العشرة، باب ۱۵۲ - ۵۹۷/

۶ - إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَقْبَلَ قَوْمٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَلَا يَجِدُونَ لِأَنْفُسِهِمْ حَسَنَاتٍ فَيَقُولُونَ: إِلَهَنَا وَسَيِّدَنَا مَا فَعَلْتَ حَسَنَاتِنَا فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَكَلْتُمَا الْغَيْبَةَ فَإِنَّ الْغَيْبَةَ لَنَا كُلُّ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ.

مَنْ يَجُوزُ غَيْبَتَهُ

۷ - ثَلَاثَةٌ لَيْسَتْ لَهُمْ حُرْمَةٌ: صَاحِبُ هَوَى مُبْتَدِعٍ، وَالْأَمَامُ الْجَائِزُ، وَالْفَاسِقُ الْمُغْلَبُ الْفُسُوقِ.

بحار ج ۲۵۳/۷، میزان الحکمة ص ۳۴۰ ح ۱۵۲۱، وسائل ج ۸/ ۶۰۵.

مؤمنی خیر دنیا و آخرت داده نشد مگر به خاطر حسن ظنش به خداوند عز و - جل و دوری از غیبت مؤمنان، و قسم به خدائی که جز او خدائی نیست خداوند سبحان مؤمنی را بعد از توبه و استغفار عذاب نمی‌کند مگر به خاطر سوءظنی که به خدای عز و جل پیدا کرده و غیبتی که از مؤمنین نموده است. ۵ - امام باقر (ع) نقل می‌کند که پیامبر (ص) فرمود: ... مؤمن، کسی است که بر مؤمن دیگر حرام است که به او ستم نماید و یا او را پست گردانیده و یا از او غیبت کند و یا یکباره او را از خود براند. ۶ - هنگامی که قیامت برپا شود گروهی که در پرونده اعمال خود حسناتی نمی‌یابند به خداوند عرض می‌کنند پرورد گارا: حسنات ما کجا است؟ خدای عز و جل می‌فرماید: غیبت آن را از بین برده همانا غیبت حسنات را می‌خورد همانگونه که آتش هیزم را.

کسانی که غیبتشان جائز است.

۷ - سه دسته‌اند که حرمتی برای آنها نیست (و غیبتشان رواست):

اهل هوای بدعت گذار، پیشوای ستمکار، فاسق متجاهر به فسق.